

בסוד שיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת נח ■ כ"ח תשרי ה'תשע"ח ■ 18.10.2017 ■ גליון מס' 449 ■

תפוצה לכל
קהילות ישראל

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה
ע"י לחיצה על שמה.

והנה עלה זית טרף בפייה

בפרשתנו נח שולח את העורב
ולאחר מכן את היונה, והנה היונה
חוזרת עם עלה זית...
המשך בעמי 2

מדוע לא מציין הכתוב שהקבי"ה זכר את העופות שבתוכה

בפרשתנו פרשת נח כתוב: ויזכור
אלוקים את נח ואת כל החיה ואת
כל הבהמה (בראשית ח', א')...
המשך בעמי 2

מדוע פיזר אותם ה' / לפשוטו של מקרא

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים
אחדים... ויאמרו הבה נבנה לנו
עיר ומגדל וראשו בשמים...
המשך בעמי 3

שוית קיץ

אני עומדת להתחתן בעוד פחות
מחודש ימים, וברצוני לשאול כמה
שאלות אודות המנהג שהחתן
והכלה צמים ביום חתונתם...
המשך בעמי 4

סיפור אשל

12 דקות בלבד

סיפר לי זקני רש"ז פינס זצ"ל,
שקבלה בידו איש מפי איש על
רכנו הגדול הגר"א זצ"ל, שאף
שהיו רגעיו ספורים...
המשך בעמי 4

שביבים

- ארץ עם עלה של זית
 - הודו ל-ה' כי טוב
 - זהירות מאיסור גזל "כי מלאה
 - הארץ חמס מפניהם" / חמס
 - זהו גזל.
 - נח - להרגיש בחסרון הזולת?
 - "ותמלא הארץ חמס" (ו, יא)
 - "וכפרת אתה מבית ומחוץ
 - בכפר" (ו, יד)
 - "שנים שנים באו אל נח" (ז, ט)
- המשך בעמי 6

נח ואברהם -

"ראש קטן" ו"ראש גדול"

/ הרב יעקב הלוי פילבר

נח בא לעולם מקולל, וכך תיארו זאת במדרש (ב"ר כ"ה): "בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון השליטו על הכל, הפרה הייתה נשמעת לחורש והתלם נשמע לחורש, כיון שחטא אדם מרדו עליו: הפרה לא הייתה נשמעת לחורש, והתלם לא היו נשמע לחורש" וכך מאז היה העולם הולך ומתדרדר והגיע לשיא השפלות בימיו של נח עד שהכתוב מעיד עליו: "לא ידון רוחי באדם לעולם". ולא רק הבריות אלא גם הטבע הושחת: "לא כשהיו זורעים היו קוצרים, אלא היו זורעים חטים וקוצרים קוצים ודרדרים". בראשית דרכו היה נח "ראש גדול" הוא לא היה אדיש למצוקות דורו, ראה אותם חורשים בידיהם עמד והתקין להם מחרשות ומגלות וקרדומות. ועל תרומתו זאת של נח לשיפור חיי החברה קראו עליו בני דורו: "זה ינחמנו ממעשינו ומעיצבון ידינו". נח מנסה לתרום לשיפור חיי החברה אך מאמציו היו לשווא, החברה השבעה משיבה לו בכפיות טובה ובמעשים של שחיתות וחמס, והפרצה הזו החלה מהגדולים, מבני השופטים ("בני האלהים"), ומשם התפשטה אל ההמונים עד שמלאה הארץ חמס. נח שהתהלך את האלקים, ועל כך אמרו חז"ל: "שהלך בצניעות ותמות וישרות לפני בוראו" (מדרש הגדול). לא רק שהרגיש נכבד אלא לפי המדרש (ויק"ר כז) נח נרדף מבני דורו. ועל זאת הגיב נח בהתנתקות מבני דורו, כנראה לא יכול היה לשאת את הבגידה של בני דורו, הוא לא שכח ולא סלח להם, ומאז הוא הופך ל"ראש קטן", מפסיק להיות מעורב עם בני דורו והולך ומסתגר בתוך משפחתו, וכשאומר ה' לנח: "קץ כל בשר בא לפני", אין הוא מנסה לבקש על דורו כאברהם בסדום וכמשה בחטא העגל, וכך מובא (בזהר פרשת ויקרא) "כשאמר ה' לנח קץ כל בשר בא לפני (שאלתו היחידה של נח היתה) ולי מה אתה עושה? ולא ביקש רחמים על העולם וירדו מי המבול והאבידו את בני העולם, ומפני זה נקראו "מי נח", כי בו היו תלויים שלא ביקש רחמים על העולם". וכשהקב"ה אמר לו לעשות תיבה, גם אז אין הוא יוצא אל העם להזהירו ולנסות להשיבו אלא יושב בביתו, בעוד כוונתו של הקב"ה היא שיעשה תיבה כדי שיראו אותו יושב ועוסק בה, וישאלו אותו ואולי יעשו תשובה, וכך באמת היה כשכרת ארזים הם מתכנסים אצלו ואמרים לו: נח מה אתה עושה? והוא אומר: תיבה, שאמר לי הקב"ה שמביא מבול, והם לא היו משגיחין עליו (תנחומא).

כל הסיבות שהיו לנח לכעוס על דורו היו גם לאברהם, גם אותו רדפו אנשי דורו עד שהשליכוהו לכבשן האש, גם הוא יכול היה להיות "ראש קטן", ולאחר שניצל מכבשן האש היה יכול להסתגר בד' אמותיו, להתנתק מכל בני דורו ולבנות לו משפחה לתפארת. אך לא כך נוהג אברהם, הוא אינו מתחשב עם בני דורו שביקשו להורגו, אלא נוקט יוזמה כדברי הרמב"ם (הלי ע"ז פ"א): "התחיל לעמוד ולקרות בקול גדול לכל העם ולהודיעם שיש אלוה-אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד. והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר וממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען". במאמרו "ערך התחיה" (אורות עמי קלה) מתאר הראי"ה קוק את תגובתו של אברהם: "ומציירים אנו לנו נשמה גדולה ענקית לכל מלוא שאיפותיה, את תשוקתה הכבירה לחופש ואור, את צערה החזק, את מכאובה הנמרץ על עלבון התבל - נשמת אברהם, איך היא מתמרמרת בראותה את האושר, את האור המוכן לכל, לכל חי, לכל נשמה... איך מתפרץ הארי מהסוגר, איך נוטל הוא את מקלו בחרון, משבר את הצלמים, קורא ככח לאורה, לא-ל אחד א-ל-עולם" וממשיך שם הראי"ה וכותב שאת התשוקה הזו של אברהם, לא להיות אדיש לכישלונות האדם אלא לנסות לתקן אותם, לקחה לה האומה בישראל ליסוד חיי הלאומיות שלה על פי גורלה ההיסטורי. גם בתקופתנו, בצוק העתים שאנו שרויים בה, מפעם לפעם אנו מזהים את שתי הנסיות הללו, של נח ושל אברהם, בכל פעם

אינה סליחה או אי סליחה, אלא השאלה היא האם מותר לנו להפקיר את אחינו הטועים והחוטאים, וכבר אמרה ברוריה לרבי מאיר (ברכות י"א): על אותם בריונים שהיו בשכנותו של רבי מאיר שהיו מצערים אותו הרבה, ובקש רבי מאיר שימותו, ואמרה לו ברוריה אשתו: לא כתוב יתמו חוטאים, אלא "חטאים" כתוב, בקש עליהם רחמים שיחזרו בתשובה ויפסיקו להיות רשעים. ■

שהשלטון פוגע בנו יש הדורשים להתנתק ממנו כמו במקרה בו אחינו פגעו במתיישי גוש קטיף, התגובה הייתה שלא לשכוח ולא לסלוח להם, להפסיק להיות "מתקני עולם" ולעבור להיות "ראש קטן" העושה לביתו. ולעומתם יש נטייה אחרת, למרות הכל להמשיך להיות "ראש גדול" ולפעול לטובת כלל ישראל כולו, במעורבות ושותפות בכל תחומי החברה הישראלית. כי השאלה

והנה עלה זית טרף בפיה

/ הרב ישראל אריאל שליט"א

לעולם, אף אתם שנמשלתם ליונה הביאו שמן זית והדליקו לפני, שנאמר ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית' (תנחומא תצוה א).

היונה יצאה מן התיבה וחיפשה דרך לבשר לנח כי קלו המים, והרחיקה עד הר המשחה - הר הזיתים מול מקום המקדש - כדי להביא משם דווקא עלה זית, זאת, לבשר, כי עתיד להיות עולם מתוקן ובו בית מקדש מלא אורה. בכך נחה דעתו של נח, שכן, עתיד לעמוד עם קדוש ולעבוד את ה' בקדושה בהר הקודש במקדש.

נח לא הקריב את קרבנותיו אלא במקום המקדש, כמובא בפרקי דרבי אליעזר, שהלך להר המוריה להקריב את קרבנותיו שם. הוזה אומר, המבול הניח את היסוד לעולם חדש, עולם של אור על יסוד הקודש והמקדש. ■

בפרשתנו נח שולח את העורב ולאחר מכן את היונה, והנה היונה חוזרת עם עלה זית, כמו שכתוב: "ויוסף שלח את היונה ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה". אמרו חז"ל: "מהיכן הביאה אותו? רבי אבא בר כהנא אמר משבשושין (עצים קטנים) שבא"י הביאה אותו רבי לוי אמר מהר המשחה הביאה אותו" (בראשית רבה לג,ו). נשאלת השאלה, מה ענינו של הר המשחה לכאן?

הדברים מתבארים יותר ממה שנאמר במדרש, שישראל המשולים ליונה נצטוו להדליק את מנורת המקדש בשמן זית. ובלשון המדרש: 'עיניך יונים, אמר ר' יצחק אמר להם הקב"ה: דוגמא שלך דומה ליונה, מי שמבקש ליקח חטים, אומר לחבירו הראיני דוגמא שלהן, אף את דוגמא שלך דומה ליונה. כיצד? כשהיה נח בתיבה מה כתיב, וישלח את היונה וגו', ותבא אליו [היונה] לעת ערב (בראשית ח ח ויא), אמר להן הקב"ה: מה היונה הביאה אורה

מדוע לא מציין הכתוב שהקב"ה זכר את העופות שבתובה

/ הרה"ג ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א*

שימשו בתיבה, כלב עורב וחם, ולכך לא הזכיר בני נח, מפני חם, ולא הזכיר החיות בכלל בהמות, מפני הכלב, וכן לא הזכיר העופות. עכ"ד.

וידידי הג"ר ברוך דדון שליט"א כתב לי עוד שבבעה תירוצים נפלאים:

א' הרמב"ן, הראב"ע, הרקנטי ורבינו בחיי כתבו, שלא הזכיר העופות והשרצים, כי החיות והבהמות בכללם, והזכיר דווקא החיה והבהמה שנבראו עם האדם ביום שישי, ע"כ. וכיו"ב כתב הרוקח "ואת כל החיה", ואת לרבות שרצים, "ואת כל הבהמה", לרבות עוף השמים. ע"כ.

ב' כתב הרמב"ן על הפסוק "ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה"

בפרשתנו פרשת נח כתוב: ויזכור אלוקים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה (בראשית ח', א').

יש להקשות מדוע לא נזכר בכתוב שהקב"ה זכר את העופות שבתובה?

הנה בספרי "פרדס יוסף החדש" על ראש השנה, (עמוד תרכ"ט), הבאתי מהגרא"ח נאה זיע"א בספרו הנפלא "הערות למעשה", שהביא בשם הגרי"ח זוננפלד זיע"א, שהקשה שלשה קושיות, (א) למה לא הזכיר את בני נח? (ב) וכן למה לא הזכיר העופות? (ג) ועוד הקשה הרי חיה בכלל בהמה, (ב"ק נ"ד ע"ב), ולמה הזכיר החיה בפני עצמה?

ותירץ הרב זוננפלד ע"פ הגמרא בסנהדרין (ק"ח ע"ב), ששלשה

מן המים, אך מים מעורבבים בעפר ולא ביסוד המים כמו העופות, שהמים עיקר ובוץ טפל להם].

ה' עוד י"ל בס"ד, שהיונה היתה שותפה במעשה היציאה מהתיבה, וזכרונה היה בכני עצמו, כדי להציל את כל העופות ולהעלות זכרונם לפניו יתברך.

ו' וגם הלום הרואה ימצא כי כתב הרד"ק (שם), שזכרון ה' היה על הסבל והצער שסבלו בתיבה, והחליט כי די להם, ולפי זה י"ל שהזכיר בעלי חיים שסבלו ביותר שהם החיות והבהמות, כי שרצים ועופות יכלו להסתדר זמן רב בתיבה, ולאכול מן המצוי בידם, ואילו בהמות וחיות הצטערו יותר.

ז' עוד י"ל מדוע לא הזכיר שרצים, ע"פ מה שהביא רש"י, על הפסוק, "מכל אשר בחרבה מתו" (פרק ז' פסוק כ"ב), שדגים לא מתו במבול. ע"כ. ובכלל דגים גם מזונם שבמים לא נמחה, שהרי יש שרצים שבמים, ועל כן לא היו השרצים בכלל הזכרון. (עכ"ל).

* מחבר ספר גם אני אודך ופרדס יוסף החדש על המועדים

(שם פרק ח' פסוק ט'), שאין מנהג העופות לנוח בראשי ההרים, כשאין אילן שם. ע"כ. וכ"כ הספורנו שם, שההרים היו ספוגים מים באופן שגם לא מצאה היונה מנוח. ע"כ. ועל פי זה י"ל, שלכך לא הזכיר העופות ורמשים כי עדיין לא היתה שייכת יציאתם מן התיבה, כי עדיין לא היה להם מקום לשהות מחוץ לתיבה.

ב' ובחפשיה מצאתי, לקדוש ישראל, רבינו מסעוד אלפסי ז"ע, בספרו משחא דרבנותא (פרשת נח), שעמד על שאלה זו, וכתב לבאר ע"פ הגמרא בסנהדרין (קח.), שהעוף תושלמי עדיין אוחז בתרבות רעה להזדווג מין שלא במינו, ועם שאר בריות. ועל כן לא הזכיר העופות, כי יש בהם מין אחד רע, שלא חזר בתשובה, ולא יעלה זכרונם לפניו יתברך. עכ"ד ע"פ המצוי בזכרוננו.

ד' עוד י"ל בס"ד, עופות נבראו מן הרקק, שהם מים רדודים ובוץ כמבואר בגמרא בחולין (כז:), וכן אמרו שם ששרצים נבראו מן המים, ועל כן לא הזכירם, כדי שלא להזכיר מים ותוצרתם בעת המבול, שהרי אין קטיגור נעשה סניגור. [ואמנם האדם גם נוצר

מדוע פיזר אותם ה' / לפשוטו של מקרא

אחדים מפרש הנצי"ב - "לא פירשן הכתוב מה המה, כי אם שהיו יזכרים אחדים, וללמדנו, דלא משום איכות הדברים התעורר הקב"ה, כי אם בשביל שהיו 'אחדים'. וכן בהמשך, על המילים 'פן נפוץ על פני כל הארץ' כותב הנצי"ב - "אמנם יש להבין מה חששו אם יצאו כמה לארץ אחרת. ומוכן, שזה שייך לזכרים אחדים שהיו ביניהם, ובאשר אין דעות בני אדם שווים, חששו שלא יצאו בני אדם מדעה זו ויהיו במחשבה אחרת, על כן היו משגיחים שלא ייצא איש מיישוב שלהם, ומי שסר מ'זכרים אחדים', שביניהם, היה משפטו לשריפה, כאשר עשו לאברהם אבינו. נמצא, היו 'זכרים אחדים' שביניהם לרועץ, שהחליטו להרוג את מי שלא יחשוב כדעתם". על המילים "עיר ומגדל וראשו בשמים כותב הנצי"ב - "זה ודאי לא יעלה על הדעת שיהיה עיר אחת לכל העולם, אלא כסבורים שיהיו כל הערים סמוכות וטפלות לאותו העיר שבה המגדל, ויהיה המגדל לצפות ממנו למרחוק, אחר כל הישוב שלהם, שלא יהיו נפרדים בארץ אחרת, על כן נצרך שיהיה ראשו בשמים".

רש"י הירש עומד אף הוא על חטא דור זה באריכות. הוא מביא את דברי חז"ל ב"פרקי דרבי אליעזר, פרק כד: "אם נפל אדם ומת לא היו שמים את לכם עליו, ואם נפלה לבינה, היו יושבים ובוכים, אוי לנו, אימתי נעלה אחרת תחתיה". מימרא זו משקפת, לפי פירושו, מצב שבו ליחיד אין ערך, והדבר היחיד שיש לו ערך הוא "מטרת הציבור". רוח זו של אותו דור, מסבירה לשיטתו גם מה היה הניסיון הגדול של אברהם בתחילת "לך לך" (כך הוא כותב בתחילת פרשת לך לך: "עצם הבדידות שהוטלה על אברהם העמידה אותו בניגוד גמור לתקופתו. לא הערכת ערך הפרט, אלא ריכוז השלטון, זו הייתה רוחו של הדור, שהחל לבנות בניין פאר בסיסמת 'נעשה לנו שם'. כך ניטל מן האדם ערכו האישי, וסופו שהפך למכשיר גרידא, ללבינה בבניין הפאר של נציגות מדומה של הציבור. רוח זו מטפחת את אמונת השוא בסמכותו הכלעדית של הרוב..."). ועיין עוד באריכות בדבריו כאן בפרשת נח, לעניין מעלותיו וחסרונותיו של "ערך הרוב".

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים... ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם, פן נפוץ על פני כל הארץ (יא, א-ד) - בפסוקים אלה, ובפסוקים הבאים, מתארת התורה את רצונם של אנשי אותו דור להתאחד למטרה מסוימת, שאינה מבוארת כל כך בפסוקים עצמם. לא ברור גם מדוע מנע מהם ה' מטרה זו ופיזר אותם, כמתואר בפסוקים שלאחר מכן.

בעניין זה נאמרו כידוע פירושים רבים ומדרשים רבים (שחלקם מובאים ברש"י), אך נביא את הפירוש שלעין רגילה נראה הקרוב ביותר לפשט המקרא, והוא פירוש הרשב"ם (ועיין ביתר הרחבה באור החיים): הקב"ה ציווה "פרו ורבו ומלאו את הארץ", כלומר, שהמין האנושי יתפזר בעולם כולו וימלא אותו, ואילו הם לא רצו בכך, אלא היו מעוניינים לרכז את כל המין האנושי במקום אחד. המגדל שימש אותם כמין "נקודת מרכז", כך שמי שמתרחק יראה את המגדל וידע להיכן לשוב. אך הקב"ה לא רצה בכך, אלא כאמור בפיוזר המין האנושי בארץ כולה, ועל כן אמר "ועתה לא יבצר וכו'", כלומר, אם לא אעשה דבר, הם יממשו את מזימתם זו, ואין רצוני בכך אלא שימלאו את הארץ כולה (וכתב האור החיים שטעם רצון זה של הקב"ה "ידוע ליודעי חן"). ועל כן הפיצם. ומסיים האור החיים שאמנם נאמרו מדרשים שלפיהם הייתה כאן מלחמה בקב"ה וכו', אך אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

פירוש ייחודי אחר לפסוקים אלה הוא פירוש הנצי"ב ב"העמק דבר". הנצי"ב מפרש, שמלבד הבעיה שבהתרכזות במקום אחד, במקום להתפזר בעולם (כפי שמפרש הרשב"ם), הייתה גם בעיה שורשית אחרת במעשיהם ובתכונם. אנשי אותו דור רצו ליצור חברה שבה יהיו כולם בדעה אחת, ואדם שיחשוב אחרת מהכלל, ייענש בחומרה. וזו, איפוא, כוונת הפסוקים, לפי פירושו: תחילה מציין הכתוב שהארץ הייתה "דברים אחדים", כלומר, אחידים, ללא דעות שונות, ובהמשך לכך, ביקשו להקים עיר מרכזית שתשלוט על השאר - "עיר ומגדל וראשו בשמים" - על מנת שניתן יהיה לפקח על כולם ולהעניש את מה שאינו חושב בדומה לכלל (על המילים "ודברים

שו"ת קיץ הרב שבת יגל / הכולל הקהילתי רעננה

להקל ולסמוך על הטעם השני, ולאפשר לחתן ולכלה שקשה עליהם הצום לאכול ולשתות, מאחר וכל מנהג תענית זו אין לו שורש ומקור בגמרא, אך בוודאי יקפידו לא לשתות משקה המשכר.
ומדברי הרמ"א מבואר שאין לחלק בין החתן לכלה, אולם יש מהפוסקים שכן מחלקים בין החתן לכלה וייתכן שגם זה תלוי בכי הטעמים דלעיל ואכמ"ל.

עוד יש לדעת שהמנהג בקרב הרבה מקהילות בני ספרד לא לחוש לתענית זו כלל, והם אינם צמים ביום החתונה ומנהג זה לא התפשט אצלם ויש ליעץ לחתנים שביום החתונה יעסקו בלימוד תורה בתענית דיבורי (ומכל מקום יקפידו לא לשתות משקה המשכר קודם החתונה).

ויש לדעת שיש ימים שלא מתענים בהם תענית זו כמבואר ברמ"א או"ח סימן תקע"ג סעיף א' ובמשנה ברורה שם.
מזל טוב!

- א - ש"ע אכן העיר סימן ס"א.
- ב - ועיין בשדי חמד מערכת חתן וכלה סוף אות ד' מה שיישב מדוע גם נשיא ומלך לא מתענים ביום עלייתם לדולה שהרי על כולם נאמר שמוחלים להם כל עונותיהם.
- ג - עיין בית שמואל על הש"ע שם ס"ק ו', ופתיחי תשובה שם אות ט'.
- ד - ונתקשיתי בזה שאם החופה היא אכן אחר צאת הכוכבים אז מה שייך לצום את היום שלפני, הרי אין יום זה קשור כלל ליום החתונה ונמצא שמוחלים עונותיו רק ביום הבא והוא צם את היום הקודם? ומהגרש"א שטרן שליט"א שמעתי יישוב על דרך הדרש שחתונה נחשבת כבניית ומשכן ובניית אכן מחורבות ירושלים ובקדשים הלילה הולך אחר היום ודפח"ח. והרב יהודה מן שליט"א ציין ליו"ד סימן קפ"ה ברמ"א שבליל התענית אין לאכול בשר ואין לשתות יין ויש מח' בפוסקים שם אם הכוונה ללילה שלפני או ללילה שאחרי, והסברא לומר שהכוונה ללילה שאחרי משום שהתענית היא במקום קרבן וא"כ בקדשים הלילה הולך אחר היום, וא"כ היה לבני תענית זו של חתן וכלה למ"ד שהיא משום תשובה הרי היא תחליף לקרבן ולכן גם אם החתונה לאחר צאת הכוכבים מ"מ הצום היה ביום החתונה, ומעתה אין זה רק תירוץ על דרך הדרש אלא גם על דרך הפשט ודו"ק.
- ה - וכן פסק ברמ"א לסימן תקס"ב סעיף ב'. וע"ע בבי"ח סוף סימן תקס"ב.
- ו - מקרים נוספים בהם יש נפ"מ בין הטעמים השונים: א) אם אב מקדש בתו כשהיא קטנה האם על האב לצום או לו שלטעם הראשון כן ולטעם השני לא כי זה לא יום שליחה ומחילה שלו ב) כאשר הקידושין נעשים ע"י שליח האם על החתן לצום או על השליח לצום וזה תלוי בכי הטעמים ודו"ק, ועיין ביקדושת לוי' פרשת חיי שרה שפירש על פי זה מדוע אלעזר אמר 'לא אכל עד אם דברתי דברתי' עיי"ש ג) ולענין נראה לומר נפ"מ נוספת האם יש לצום ביום הקידושין או ביום הנישואין ופלא בעיניי שלא הזכירו הפוסקים נפ"מ זו.
- ז - חכמת אדם כלל קכ"ט סעיף ב' ומשמע שניתן להקל גם שלא בשעת הדחק.
- ח - עיין ביקדושת לוי' לפרשת חיי שרה מה שכתב בעניין זה, וכן בן איש חי חלק א' פרשת שופטים סעיף י"ג ושדי חמד מערכת חתן וכלה אות ד'.
- ט - ילקוט יוסף 'שבע שמחות' - נישואין, סק"ג סעיף א', ועיין שם עוד בהרחבה בעניין זה. ■

שאלת דנה מרגלית: כבוד הרב. בשעה טובה ומוצלחת אני עומדת להתחתן בעוד פחות מחודש ימים, וברצוני לשאול את הרב כמה שאלות אודות המנהג שהחתן והכלה צמים ביום חתונתם:

- א) מה הטעם לצום זה? הרי זה יום שמחה ולא יום של צער? (כך לפחות אני מקווה...)
- ב) האם יש הבדל בין החתן לכלה בחיוב צום זה?
- ג) האם יש שינויי מנהגים בקרב העדות השונות ביחס למנהג זה?
- ד) החופה שלנו נקבעה בעז"ה לשעה 19:00 בערב, וגם זה לא סופי כידוע במחוזותינו... האם אנו צריכים לצום עד החופה או אפשר לשבור את הצום בצאת הכוכבים? לתשובה מהירה אודה.

תשובה: כתב הרמ"א שנוהגים שהחתן והכלה מתענים ביום חופתם, ושני טעמים עיקריים נאמרו בטעם מנהג זה:

- א) אם יהיה מותר לחתן ולכלה לאכול ולשתות יש לחשוש שיבוא לידי שכרות ולא תהיה דעתם מיושבת עליהם בזמן החופה.
 - ב) מאחר שיום החתונה הרי הוא לחתן וכלה כמו יום כיפור שנשלחים בו עונותיהם?
- הפוסקים הביאו כמה מקרים בהם ישנו הבדל בין הטעמים השונים:
- א) אם החופה והקידושין נעשים לאחר צאת הכוכבים - לפי טעם ראשון צריכים הם לצום אך לאחר צאת הכוכבים שהרי העיקר שיהיו מיושבים בדעתם בשעת החופה, וזמן החופה עדיין לא הגיע, אבל לטעם השני יש לומר שיום המחילה כבר הסתיים?
 - ב) אם החופה והקידושין נעשים לפני השקיעה - לפי טעם ראשון אינם חייבים להשלים את הצום עד צאת הכוכבים, אבל לטעם השני יש לומר שצריכים להשלים מאחר שזהו 'יום' מחילה שלהם.

ועיין מקרים נוספים בהערה.
ולמעשה במקרה שהחופה נערכת לאחר צאת הכוכבים אפשר

סיפור אמת

"12 דקות בלבד"

יתומה שאין לה כלום, לא וויתר על שכר מצוה כזאת, וסגר הגמרא ודקדק לעסוק בגופו קצת והלך לקבץ עבודה.

סיפר לי זקני רש"ז פינס זצ"ל, שקבלה בידו איש מפי איש על רבנו הגדול הגר"א זצ"ל, שאף שהיו רגעיו ספורים ולא ביטל מעולם רגע מת"ת - וכשבקשו ממנו להתעסק בצדקה שלח את המבקשים לגבאי צדקה, מ"מ כשהגיעה אליו כלה ענייה

שמאז בכל פעם שהוא שולח כסף לעני או למוסד דרך הדואר, אינו שולח שליח לדואר כדרכו בימי קדם, אלא הוא טורח בגופו ללכת להניח אותו בתיבת הדואר כדי שלא להפסיד הזכות לטרוח בגופו למצוות צדקה].

*

סיפר לי יהודי שהיה נוכח בשעה שהעבירו את קברו של הגר"א, שראה את גופו הטהור של הגר"א שלם. והלה הוסיף וטען שהטעם שכל אלו שהתעסקו בזה נענשו ולא הוציאו את שנתם רח"ל, אין זה מחמת קפידת הגר"א, אלא מחמת קפידת שאר הנפטרים בבית הקברות שלא פינו אותם - אף שידעו שעומדים להחריב את בית הקברות.

*

שמעתי מאמי ע"ה שני יסודות ששמעה מפי הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בעניין גורל הגר"א: האחד, שרק אם האדם שעורכים עבורו את הגורל, מסכים מראש שהוא מקבל על עצמו לעשות ככל מה שייצא מהגורל, אז הוא זוכה לקבל תשובה נכונה, אבל בלא זה אין הגורל מועיל - ולא יקבל תשובה נכונה. והיסוד השני, שאין הגורל מוכן בכל עת והזדמנות, אלא צריך לזה עת רצון, ורבי אליהו לופיאן זצ"ל בעצמו התענה קודם הגורל בשני וחמישי.

*

אודות תמונת קלסתר פני הגר"א, ידוע שישנן כמה תמונות, ובחדר הלימוד של רבינו תולה התמונה שאשת בן הגר"א במינסק אישרה שזוהי התמונה, וכך מקובל אצל רבינו ומשפחתו שזוהי התמונה האמתית.

*

שמעתי מהגאון רבי צבי הירש פרבר זצ"ל חידוש בשם הגר"א, שגם במקום שמותר לדבר לשון הרע ורכילות, מ"מ יש לצמצם ולקצר את דיבורו כפי יכולתו, ואם יכול לרמז בידיו ולא לומר בפיו, צריך לרמז ולא להוציא מפיו דיבורי לשון הרע. והביא ראיה לדבר מיהונתן שהותר לו להודיע לדוד ששאל אורב לו להורגו (שמואל א, כ, כ"א). ומ"מ - אף שהיה מצוה בדבר, מסר לו את הדברים על ידי סימן בחיצים ולא אמר לו בפיו.

*

ידוע שרבינו הגר"א ז"ל סידר שיעשו ברכת כהנים אצלו בחוץ לארץ, ובאותה תקופה העלילו עליו עלילה ואסרו אותו בבית האסורים, ולאחר שנשתחרר לא פעל יותר הגר"א שיעשו ברכת כהנים אצלו, ושמעתי מגדול אחד זצ"ל בשם הגר"א ישראל סלנטר זצ"ל, שטעמו של הגר"א אינו משום שראה במה שאסרוהו כאות משמים להפסיק לפעול בזה, שהרי אם היה סבור שעפ"י הלכה צריך לעשות כן לא היה נמנע מחמת מעשה ניסים, אלא הגר"א חזר בו באותו זמן וסבר שעפ"י הלכה אין לעשות כן.

*

מקובל שבשעה שהלך הגר צדק הקדוש מווילנא למוקד להישרף על קידוש ה', הובילו אותו אנשי המלוכה ברחובות העיר כדי לבזותו בפני כל בני העיר, ובדרכו ברחובות העיר,

שמעתי מפי מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, שבעת גזירת רוסיה - כאשר חמסו ילדים מהוריהם כבר בצעירותם כבני שביה על ידי הרשע ניקולאי, התאספו רבני רוסיה יחד לאסיפה, וכולם כאחד אמרו שעכשיו ודאי ממש קרוב לביאת המשיח - [לקץ האחרון של "בעתה"]. וזקן אחד קדוש ומקובל נעמד ורצה לגלות את הקץ, ואמר כך: "רבינו הגר"א זצ"ל ב'ספרא דצניעותא' מביא ברמז את השנה שיבוא בה משיח צדקנו, ומוסיף וכותב שהוא משביע את מי שמבין את הסוד שלא יגלה זאת, והנה אני יודע את הסוד של זמן ביאת המשיח שגילה הגר"א, ולפי חשבון הגר"א יש עוד זמן רב, וכיון שכעת כולם מדמים מצפים לביאת משיח, וכשיראו שלא יבוא תתרפה ח"ו האמונה, על כך לדעתי גם להגר"א מצווה לגלות, והנני בא ומגלה, ובאותו רגע ממש התעלף וקיבל התקפת לב, ונפטר לפני כל הקהל, ויהי לנו!"

*

שמעתי מפי מרן הגרי"ז זצ"ל בשם רבינו הגר"א שצייר מה נקרא 'בעל ביטחון' עפ"י משל לאדם שרוכב על החמור, והניח על החמור גם משא כבד, ובשעה שהרגיש שהחמור עומד ליפול מעומס המשא, לקח את המשא והניח כל כתפיו כדי להקל על החמור, והנה אדם זה לא פעל מאומה, שכן אין חילוק לחמור אם המשא נמצא עליו או על כתפי האדם הרוכב עליו, וכך גם מרגיש בעל ביטחון בשלמות, שאינו פועל מאומה ע"י השתדלות, שהלא גם לפעול השתדלות צריכים אנו סיוע מהבורא יתב"ש, וא"כ מהו החילוק אם יעשה השתדלות או לא, הרי אצל הקב"ה קל וכבד שווין, ולכן לבעל ביטחון גמור מותר להשליך הכל על הקב"ה ואינו עושה השתדלות.

*

סיפר לי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שקיבל בשם תלמידי הגר"א בשם הגר"א, שמלחמת גוג ומגוג תאריך 12 דקות בלבד, ובמלחמה זו שליש מאנשי העולם ימותו, ושליש יפצעו, ושליש ישרדו ללא פגע.

*

סיפר לי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שבדרכו מרוסיה עצר בוויילנא, וסר לראות את הפנקס חברה קדישא, וראה שהיה כתוב שם: "עפ"י ציווי הגר"א אנו מביאים כאן מעשה עם אשת הגר"א - וכדלהלן: אשת הגר"א היתה הולכת עם חברתה לאסוף כסף לצדקה עבור עניי ווילנא, וסיכמה עם חברתה שמי שתמות קודם, תתגלה בחלום לחברתה, ותספר לה מה קורה שם בעולם הבא, ואיך מתנהל הדין בעולם האמת. ולאחר זמן נפטרה חברתה, ובאה לאשת הגר"א בחלום ואמרה לה, אין לך מושג כמה קשה יום הדין בעולם האמת, האם את זוכרת שהיינו בדרך פלונית בוויילנא, וראינו עני בצד השני של הרחוב, ורמזתי לו לבוא ואתן לו כסף, ונתתי לו ושמח, הלא תדעי לך שבשמים תבעו אותי שמה שלא התאמצתי ללכת לצד השני של הרחוב, כדי לזכות במצווה ללכת אל העני, וזהו זלזול בערך המצוות, וכל כך הוא עומק הדין נורא ואיום". ובבוקר סיפרה אשת הגר"א את דבר החלום להגר"א, וציווה הגר"א שיקראו לאנשי החברה קדישא, שישמעו מפיה את דבר החלום, וירשמו אותו בפנקס חברה קדישא, כדי שיראו אותו לדורות ויתבוננו בעומק הדין. [והגר"א אברמסקי זצ"ל אמר לי,

הוא מוכיח על שמחתו הגדולה להישרף על קידוש ה', וכיון שקידוש ה' הוא התכלית כל המצוות, לכן כל הוספה בקידוש ה' קודמת לשאר מצוות.

(מתוך העלון 'מאמר שבועי' הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א חג הסוכות - תשע"ז)

עבר דרך בית הגר"א, והתירו לו להיכנס לרגע להגר"א, ושאל את הגר"א באיזה אופן עליו ללכת לשריפה, אם לאט לאט כדי להספיק בדרך עוד מצוות ומעש"ט, או לרוץ כדי לקיים את מצוות קידוש ה'? והגר"א השיב לו שירוץ וילך בזריזות, וכן עשה ורץ בזריזות. ונראה בביאור דברי רבינו הגר"א, שעצם הריצה והזריזות לכבשן האש, היא גם בכלל קידוש ה', כי בזה

שביבים / שאול שיף

■ זירות מאיסור גזל / "כי מלאה הארץ חמס מפניהם" / חמס זהו גזל.

זירות רבה נהגו גדולי ישראל, בכל הדורות, בממון חבריהם, ולא הגיעו כלל לאיסור גזל. ר' אליהו דושניצק, שהיה משגיח בישיבת לומז'א, היה חוסך בחשמל בביתו ללא גבול, משום שהיה ביתו מחובר לחשמל הישיבה. כשהיה יושב רכון על ספרי, עד לשעות הלילה המאוחרות, כיבה את החשמל והדליק עששית נפט, שמא, יירדם ליד הספק, וישאר החשמל דולק שלא לצורך על חשבון הישיבה...

מסופר גם על ר' יוסף חיים זוננפלד, רבה של ירושלים, שהיה ממונה על קופה מיוחדת, שממנה היו עוזרים לכני ירושלים לחתונות ילדיהם. כל אדם שהיה זקוק, קיבל סכום עצום של ארבעה זחובים. ויהי היום ועמד ר' יוסף חיים בעצמו להשיא את בתו, אך לא רצה לקחת בעצמו מקופת העזרה, והמתין ששאר הגבאים הממונים יזכרו לתת לו את ארבעת הזחובים. אולם, הדבר נשכח מליבם. משראה הוא, כי שכחו הם לתת לו, הלך ולווה מאחד מעשירי ירושלים, העשיר שמח על ההזדמנות לעזור לרב הנערץ, והלווה לו מיד את הסכום המבוקש. לאחר זמן, נערכה החתונה ברכ עם, יום למחרת, מזכרו הגבאים בבהלה כי לא נתנו לרב את ארבעת הזחובים. מיד רץ אחד הגבאים לבית הרב עם הסכום וביקש את מחילתו. "איני יכול לקחת את הסכום", אמר הרב, "קופת העזרה נועדה לעזור לחתן ילדים, ולא להחזיר חובות..."

■ נח - להרגיש בחסרון הזולת? / הרב שלמה הלוי שליט"א

הפרשה פותחת באדם שה' בחר בו (נח) ומסיימת באדם שבחר בהקב"ה (אברהם). פתחה נח שה' בחר בו שנאמר: "כי-אתך ראיתי צדיק לפני, בדור הזה." (בראשית ז', כ"ב) וסיימה באברהם אבינו שבחר בה' כפי המובא במדרש (בראשית רבה פר' ל'): רבי לוי בשם ריש לקיש אמר: בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו... שניהם התרחקו מבני דורם, אך השוני מהותי. נח הסתגר בתוך עצמו ואילו אברהם איש החסד דאג לילך ולקרב את האחרים תחת כנפי השכינה. מאידך ניתן לראות את מסירותו של נח לחיות בתיבה וניתן להסיק שהיה גם כן איש חסד ונתינה. ה' מצווה את נח בעניין האכלת החיות והבהמות: "ואתה קח-לך, מכל-מאכל אשר יאכל, ואספת, אליך והיה לך ולהם,

■ ארץ עם עלה של זית / הרב תומר אנגלסמן

בסופו של סיפור המבול ותיבת נח מתוארת היונה ששלח נח: "ותבוא... והנה עלה זית טרף בכיה". ונשאל מהיכן הביאה היונה עלי זית? והרי אחרי מבול ששטף את העולם במשך שנה ושעל פי המדרש היו המים חותחים האם יכלו לשרוד עצי זית?!

בגמרא בזכחים קיג מובאת דרשה של ר' יוחנן על הפסוק ביחזקאל: "ארץ... לא גשמה ביום זעם" שבארץ ישראל לא היה מבול. שאל הרמב"ן: איך הדבר מסתדר עם חוק הכלים השלובים? כלומר, כאשר המים מציפים את כל היבשה, הם מציפים באופן שווה, ואם כסו כל ההרים הגבוהים אז כל היבשה הייתה בתוך המים. לכן, לא ייתכן שבארץ ישראל לא היה שיטפון, שהרי אין שום הרים מפרידים בינה לבין הים או בינה לבין שאר היבשות?

מסביר הרמב"ן שרק על ארץ ישראל לא ירד המבול באופן ישיר. כלומר, בכל העולם ירד מבול והמים שהגיעו אל ארץ ישראל משאר העולם לא הזיקו לעצים כי הם כבר היו מים שלווים שנחו מרתיחתם. המיוחד בעץ הזית שניתן לייצר מפירותיו שמן, שאחת מתכונותיו המיוחדות היא, שלמרות שהוא נוזל כמו מים הוא צף על פני המים. כך ארץ ישראל, שכביכול צפה על פני מי המבול, כי המבול לא הזיק לה. זאת מפני שכמו שה' שמר על נח ונציגים מחיות הבריאה בתיבה, כך גם שמר על ארץ ישראל, שאותה בחר למקום שיאיר את העולם כולו!

■ הודו ל-ה' כי טוב

כתב הרה"ג ר' אשר דרוק שליט"א: ישנה סגולה לומר שבעים ושתיים פעמים "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", ובכל פעם לכוון על חסד אחר, ולאחר מכן לבקש משהו - זוכים לקבל. איני יודע את המקור לסגולה זו, אבל עצם היסוד ברוח. ההודאה מזכה את האדם לקבל עוד. סיפר מישהו שישב עם בני משפחתו כדי לישם את הסגולה הזאת. בתחילה אמרו: איך נמצא שבעים ושניים דברים לכוון עליהם? אבל אחרי שסיימו הם אמרו: שבעים ושניים זה קצת. בקלות אפשר להגיע ליותר מזה!...

הרעידו את לב השומעים, אולם איש מהם לא הצליח להרגיעו. הגיע "הסבא מקלם" לבקרנו, נכנס ושהה זמן מה בחדרו, והנה, משיצא, לאחר מכן חדל החולה מזעקותיו. תמיהו בני משפחתו: מהו המופת או הסגולה שעשה, אשר מכוחה הצליח להשקט בן רגע את כאבי החולה? הסביר היסבאי: פניתי אליו ושאלתיו אם אינו מפריז מעט באנחותיו, שכן בכך הוא נכנס לאיסור "מדבר שקר תרחק" (שמות כג, ז), ומיד השתתק הידיד ושלט בעצמו שליטה מוחלטת.

סיפור דומה מובא בספר "חיים שיש בהם" אודות האדמו"ר רבי שם מקאלושיץ זצ"ל, אשר היה נוהג ללכת מדי לילה לטבול במקווה לפני סדר לימודו. באחד הלילות הבחין הרבי שמשמשו נרדם על משמרתו, ולפיכך החליט ללכת למקווה לבדו. בדרכו, עודו שקוע במחשבותיו הגבוהות, נתקל בדבר מה, נפל ושבר אחת מצלעותיו. ימים רבים שכב הרבי במיטתו, מתפתל בייסורים נוראים, אולם אפילו קול אנחה אחת לא בקע מגרונו! כשהתעניינו מקורביו כיצד ביכולתו להתאפק עד כדי כך, ענה שהוא חושש לדברי רבי פנחס מקוריץ, שאמר כי אדם הנאנח מעבר למה שמתאים לכאביו - עובר על שמץ של איסור שקר... אם כן, אפוא, יתכן לומר שחטאם של הגנזלים והנחמסים בדור המבול, היה, צעקותיהם מעבר למידה שהיה עליהם לצעוק, ובכך חטאו בעוון שקר...

■ **"וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר" (ו, יד)**

סיפר הרה"ג ר' שלמה לוינשטיין שליט"א: על הרב עזריאל הילדסהיימר זצ"ל, רבה של היהדות הנאמנה בגרמניה, שקרה ונאלץ יום אחד להגיע לבית תפילה רפורמי, והרבאי בדיוק היה באמצע הידרשה. לאחר שסיים את דברי ההבל שלו, פנה הגבאי אל האורח הנכבד ושאל: ינו, מה כבודו אומר על הרב שלנו? ענה ר' עזריאל: ירחב שלכם תירץ לי קושיה בספר קהלת, קושיה שאני מתקשה בה כבר שנים רבות!... אורו פניו של הגבאי: 'עד כדי כך?! נו, נשמע מה היתה הקושיה! הסביר ר' עזריאל: "תראה, הרי בפרק ג' בספר קהלת כתובים כל היעתיים: "עת ללדת ועת למות, עת לטעת ועת לעקר נטוע, עת להרג ועת לרפא, עת לפרץ ועת לבנות" וכו'. ולכל דבר והיפוכו יש אמצע - לא כך ולא כך כגון: "עת ללדת ועת למות", האמצע הוא לא ללדת ולא למות, אלא לחיות את החיים שנקצבו לאדם בעולם. או "עת מלחמה ועת שלום", האמצע הוא לא שלום ולא מלחמה, הפסקת אש. והשאלה היא: מה נעשה עם "עת לחשות ועת לדבר", מה כאן האמצע? מה יש בין דיבור לשתיקה? הרי כשאדם אינו מדבר הוא שותק וכן להפך? וזה היה לי קשה במשך שנים, והיום קבלתי תשובה. בדרשותו של רבכם ראיתי שניתן לדבר ולדבר ובעצם לא לומר כלום... אחר כך ליווה אותו הגבאי לסיור מקיף בבית התפילה, והראה לו אותו מבכנים ומבחוץ. ובסוף שאל: "ומה אומר הרב כעת?"

אמר ר' עזריאל: "ממש תיבת נח!" ושוב הגבאי כבר שמח שמחה יתרה: עד כדי כך, בית התפילה שלהם הוא בבחינת תיבת נח שהצילה מהמבול! עד ששמע את ההסבר: "בית התפילה הוא כמו תיבת נח עליה נאמר... "מבית ומחוץ בכפר", וגם כאן, הכפירה נראית הן מבכנים והן מבחוץ.

■ **"שנים שנים באו אל נח" (ז, ט)**

המדרש מספר כי השקר ביקש אף הוא להיכנס אל התיבה, ומשום כך הוא חיפש לו בת זוג. בראותו את האמת הולכת בדרכה אל התיבה הוא ביקש להצטרף אליה. הוא אמר: "הבה ניכנס ביחד; את

לאכלה" (בראשית ו', כא). ההלכה מוסייבת להאכיל את בעלי החיים שברשות האדם קודם שיאכל האדם עצמו. חז"ל פירשו את לשון הברכה שבפסוק "ונתתי עשב בשדך לבהמתך - ואכלת ושבעת" (דברים יא, טו) כהוראה: "איסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו, שנאמר 'ונתתי עשב בשדך לבהמתך' והדר 'ואכלת ושבעת' (בבלי, ברכות מ"א). הטעם לכך כיוון שהשבע איננו מרגיש בחסרונו של הרעב. ניתן להבין זאת עפ"י המעשה הנפלא הבא:

באחד מלילי טבת הקרים, ישב רבי חיים אוירבך לבדו ולמד. לפתע נשמעה נקישה בחלונו. "מי זה?" שאל. "אני סנדלר", נשמעה התשובה, "ולפני שעות אחדות ילדה אשתי בן למזל טוב, אבל קר ואין בכינתו עצים להסיק את התנור". מיד יצא ר' חיים מביתו והלך עם הסנדלר לביתו של העשיר מבני העיר והחל דופק בחזקה על דלת ביתו. נבהל העשיר וכששאל: "מיהו הדופק כל כך?" נענה: "זה הרב!" מיד נפתחה הדלת. הרב נשאר עומד בחוץ וסירב להיכנס למרות הפצרותיו של העשיר. מפני הנימוס נאלץ העשיר לצאת אף הוא החוצה, למרות שהיה לבוש בחלוק הבית שלו, וכך לשמוע את דברי הרב שהתעניין בעסקיו דקות ארוכות. הקור היה גדול ושוב התחנן העשיר בפני הרב: "היכנסו נא אל תוך הבית! אתם עלולים לקפוא למוות!" ועדיין הרב מסרב. "רצוני שתרגיש מעט ממה שמרגישים הסנדלר ואשתו והתינוק שזה עתה נולד להם", הסביר. לא היה צריך הרב להאריך בדיבורים ובו במקום הבטיח העשיר לספק למשפחת הסנדלר עצים וזרדים למשך כל החורף. הבה לא נמתין שהי יסביר לנו מה מרגיש הרעב... עדיף שנדמיין זאת ונזדרז להשביעו...

■ **"ותמלא הארץ חמס" (ו, יא)**

ה'בן איש חי' מספר על גנב שנתפס והמלך גזר עליו מות. טרם בצוע גזר הדין, ביקש הגנב לומר, כנהוג, דברים אחרונים. הרשות ניתנה לו והוא פתח ואמר: מודה אני ומתוודה על חטאי ומקבל עלי את הדין, אלא שברצוני לומר דבר אחד, יש לי פטנט מיוחד, ומאחר שאני חושש שאם יהרגו אותי הסוד ירד עמי לקבר, הייתי רוצה לגלותו לכם. "יפה דברת", אמר לו המלך, "מהו הפטנט שבידך?" ענה הגנב: "יודע אני לקחת גרעין של פרי, לבשל אותו עם סממנים שונים ולהטמין את התערובת באדמה, ולאחר דקות ספורות צומח אילן עם פרות לתפארת". התפעל המלך וביקש מהגנב להראות לו את דבר הפלא, הגנב ביקש את החומרים, ומשהובאו לו הוא נגש למלאכה. לאחר שסיים הגנב להכין את התערובת, אמר: "יש רק בעיה קטנה. את התערובת צריך להטמין באדמה אדם שלא גנב מעודו ולו פרוטה אחת, ואפילו לא בילדותו". "אני", התנצל, "איני יכול לבצע זאת, כידוע, אבל אולי המשנה למלך יכול...". המשנה למלך החוויר ואמר בחיוך מתנצל, שכאשר היה ילד נדמה לו שגנב מחבר... "אולי שר האוצר יתכבד ויטמין את התערובת", ביקש הגנב, אך שר האוצר סירב: "חבל שאהרוס את הפטנט במו ידי, הן אני מתעסק עם כל כך הרבה כסף, ומי יודע... אני מציע להעניק את הכבוד הזה לשר החינוך...". וכך משר לשר עד שהגנב הציע את המלך בכבודו ובעצמו. המלך זע באי נוחות ואמר: "כשהייתי ילד נטלתי מאבא שרשרת יהלומים ללא רשות. לא כדאי שאני אעשה זאת!" פנה הגנב למלך ואמר: "המשנה למלך אינו נקי כפיים. גם שר האוצר לא יוכל לרחוץ בניקיון כפיו. המלך עצמו לא נקי מרוב, אם כן, מדוע דווקא אותי תולים?!". כאלו היו פני הדברים בעולם בתקופת המבול, הזועקים "חמס" ומתלוננים על כך שגנבו מהם ושדדו אותם, הם אלה שהיו חומסים אחרים במו ידיהם. בספר "מדבר שקר תרחק" מופיע מעשה בידידו של רבי שמחה זיסל ז"ו, "הסבא מקלם", שנפל למשכב. החולה גנח מרה מרוב כאב, וזעקותיו

השקר מן התיבה אך הוא לא השיב לאמת את אדרתה. ומאז ועד היום לובש השקר את אדרתה של האמת, ומשום כך לא פעם קשה לזהות אותו.

שלוש הקטעים האחרונים נלקטו מתוך: ליקוטים וסיפורים נפלאים

מפורסמת בגללי, ולכן אני בן זוג ראוי לך" האמת הסכימה; ואולם כאשר הם התקרבו אל התיבה החל השקר לחשוש שמא נח לא יקבל אותו, ולכן ביקש מן האמת את אדרתה, כדי שלא יזהו אותו. "את אינך צריכה אדרת", אמר לאמת, "כיוון שכל אחד יכיר מיד בכך שאת אמת". האמת הסכימה, ושניהם הוכנסו אל התיבה. אחרי המבול יצא

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

בסוד שיח

עיצוב ועריכה גרפית:

אימייל: gilwein26@012.net.il

גיל ויין
עיצוב גרפי

נשמח לקבל תגובות
והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net